

Коментарі
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
 щодо звіту експертної групи
 про результати акредитаційної експертизи освітньо-наукової програми
53431 «Теорія і методика навчання мов і літератур»
рівень вищої освіти Доктор філософії, Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Київський національний університет імені Тараса Шевченка висловлює глибоку вдячність експертній групі за створену приємну атмосферу професійного спілкування, а також надзвичайно ретельний та кваліфікований аналіз освітньо-наукової програми «Теорія і методика навчання мов і літератур», її рекомендації щодо вдосконалення ОП. Вважаємо, що зауваження та рекомендації є суттєвими та конструктивними, їх урахування дозволить покращити підготовку докторів філософії із зазначеної спеціальності. Запевняємо, що всі рекомендації будуть вивчені належним чином. Разом з тим, вважаємо за необхідне надати коментар щодо аналізу та рекомендацій ЕГ за окремими критеріями.

Звіт ЕГ	Коментар КНУТШ
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 1. Сильною стороною є унікальність ОНП, що орієнтована на збереження кращих традицій вітчизняної вищої освіти в поєднанні з впровадженням інноваційного зарубіжного досвіду професійної підготовки фахівця за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», здатного до самостійної науково-дослідницької, науково-організаційної та практичної діяльності у галузі теорії та методики навчання мов і літератур, а також викладацької роботи у ЗВО.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1. Слабкі сторони у контексті Критерію 1 відсутні.</p>	<p>Дякуючи ЕГ за високу оцінку ОНП за Критерієм 1, водночас вважаємо доцільним підкреслити, що унікальність ОНП «Теорія та методика навчання мов і літератур» полягає ще й у тому, що це єдина в Україні програма рівня PhD, орієнтована на підготовку докторів філософії з методики навчання мов та літератур. ОНП є результатом діяльності методичної школи в стінах КНУ імені Тараса Шевченка. У перспективі плануємо імплементувати у зміст ОНП передовий досвід у сфері методики навчання мов та літератур.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2. ЕГ фіксує якісне формування ОНП, де застосовано різні види практичної підготовки, спрямовані на формування професійних компетентностей фахівця здатного до практичної діяльності у галузі теорії та методики навчання мов і літератур, а також викладацької роботи у ЗВО.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2. Структурно-логічна схема ОНП не відображає розподіл ОК за семестрами, передбачений навчальним планом. Рекомендовано: під час перегляду ОНП у 2024 р. групі забезпечення уточнити візуалізацію у структурно-логічній схемі розподілу ОК за семестрами відповідно до навчального плану.</p>	<p>Дякуємо за високу оцінку сильних сторін та позитивних практик ОПП за цим критерієм. Водночас вважаємо доцільним надати коментар щодо аналізу слабких сторін та рекомендацій за критерієм 2.</p> <p>Просимо експертів зважити, що <i>навчальний план підготовки докторів філософії передбачає планування викладання освітніх компонентів не за семестрами, а за роками.</i> У структурно-логічній схемі в цілому відображена послідовність розподілу дисциплін за роками: ОК 01, ОК 02, ОК 03, ОК 04 викладаються на першому році навчання; ОК 05 (асистентська педагогічна практика), а також вибіркові компоненти – на другому році навчання. Завершується підготовка докторів філософії комплексним підсумковим іспитом та захистом дисертації.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 3. Невстановлені.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3. Слабкі сторони за Критерієм 3 відсутні.</p>	<p>Дякуємо експертам за високу оцінку сильних сторін та позитивних практик ОПП за цим критерієм. Також вважаємо доцільним дати пояснення на зауваження експертів.</p> <p>Питання визнання результатів навчання з неформальної освіти регулюються Положенням про валідацію і визнання результатів навчання, здобутих</p>
<p>Зауваження: У Положенні прописана валідація</p>	

<p>результатів навчання здобутих у неформальній освіті, проте критерії оцінювання видів і форм неформальної освіти студентів не представлені у робочих програмах навчальних дисциплін, тобто не висвітлені еквіваленти зарахування результатів неформальної освіти по кожному конкретному компоненту ОНП.</p>	<p>у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої і фахової перед вищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка (http://senate.univ.kiev.ua/wpcontent/uploads/2023/02/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E1.pdf). Критерії оцінювання видів та форм неформальної освіти студентів ідентичні прописаним критеріям та формам оцінювання результатів навчання по кожному компоненту. Критерії оцінювання видів і форм неформальної освіти студентів можуть бути прописані у робочих програмах навчальних дисциплін тільки у тому випадку коли викладач повністю довіряє конкретній програмі неформальної освіти і може конвертувати оцінку за нею у власну систему оцінювання. В будь-якому разі неформальна освіта є додатковими можливостями здобувача (яким той користується тільки у випадку якщо це його цікавить), а освітня програма в цілому і кожен її освітній компонент мають досягати своїх цілей за рахунок власних ресурсів – інакше це буде обманом здобувача вищої освіти.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 4. 1. На ОНП активно застосовується проектний метод; проекти з різних дисциплін пов'язані з дисертаційними дослідженнями здобувачів, спрямовані на виконання експериментальних досліджень, презентацію та популяризацію їх результатів, що сприяє досягненню програмних результатів навчання. 2. Регулярне оновлення змісту ОК відбувається у співпраці з роботодавцями, які є співавторами робочих програм навчальних дисциплін.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4. Відсутні Слабкі сторони за Критерієм 4 відсутні.</p>	<p>Дякуючи ЕГ за високу оцінку ОНП за Критерієм 4, водночас вважаємо за необхідне наголосити на тому, що в подальшому будемо використовувати такі методи і форми організації навчання, які максимально інтегруватимуть теоретико-практичну підготовку здобувачів з науково-дослідницькою діяльністю. Продовжуватимемо практику використання наукових та навчально-методичних праць викладачів, які забезпечують навчання на ОНП, забезпечувати регулярне оновлення змісту робочих програм навчальних дисциплін з залученням провідних науковців у цій галузі.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 5. У ЗВО простежується системна робота з формування культури академічної доброчесності, що полягає в регулярному інформуванні здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників, проведенні спеціальних заходів з популяризації академічної доброчесності, обговоренні відповідних питань на різних рівнях.</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5. Слабкі сторони у контексті Критерію 5 відсутні</p>	<p>Висловлюємо подяку за високу оцінку сильних сторін ОНП за Критерієм 5. У перспективі плануємо продовжити роботу над розробкою та удосконаленням критерії оцінки навчальних досягнень здобувачів освіти, а також продовжувати забезпечувати об'єктивність оцінки та дотримання академічної доброчесності.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6. 1. Роботодавці залучені у процес розробки та перегляду ОНП, розробки</p>	<p>Висловлюємо вдячність за високу оцінку сильних сторін та позитивних практик у контексті Критерію 6.</p>

<p>робочих програм дисциплін, включені до атестаційної комісії, долучені до розробки питань комплексного кваліфікаційного іспиту зі спеціальності. 2. ЗВО сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми на базі КНУ, програми інституційного партнерства, програму Erasmus+, стипендіальні програми в межах угод з зарубіжними партнерами; КНУ реалізує програму підвищення кваліфікації «Роль гарантів освітніх програм у розбудові внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти». ЗВО стимулює розвиток професійної та викладацької майстерності через низку почесних звань КНУ, звання «Кращий викладач року», відзнаки та премії. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6. Слабкі сторони у контексті Критерію 6 відсутні.</p>	<p>Просимо звернути увагу ГЕР на те, що на ОНП викладають профільні дисципліни та керують науковими дослідженнями фахівці найвищого професійного рівня (проф. В.М. Шовковий, проф. О.В. Любашенко, проф. О.В. Асадчих), які мають великий досвід підготовки фахівців (кандидатів наук та докторів філософії) в галузі методики навчання мов, досвід роботи у спеціалізованих вчених радах, опонування на захисті дисертацій. Викладачі постійно підвищують рівень своєї професійної кваліфікації, беручи участь у стажуваннях в межах України та за кордоном. До проєктування змісту навчальних програм залучені фахівці-роботодавці. Щодо залучення експертів до аудиторних занять маємо констатувати: у КНУ імені Тараса Шевченка наявний достатній кадровий потенціал, який забезпечує освітню та наукову діяльність (в ННІФ працюють унікальні фахівці – проф. Шовковий В.М., єдиний в Україні доктор наук з методики навчання класичних мов, проф. Асадчих О.В., єдиний в Україні доктор наук з методики навчання японської мови). У разі вибору аспірантом теми, пов'язаної з навчанням мови, фахівців з якої немає в університеті, будуть залучені фахівці з інших закладів вищої освіти.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7. До сильних сторін ОНП у контексті Критерію 7 ЕГ відносить: по-перше організаційну, та консультативну підтримку, що надається здобувачам відповідними структурними підрозділами та уповноваженими особами як очно, так і онлайн; по-друге, матеріально-технічне забезпечення програми, зокрема, лінгвістичні лабораторії, лінгафонні кабінети з можливістю запису та відтворення звуку; по-третє, фонд у 3,5 мільйонів друківаних матеріалів та широкий перелік бібліотечних послуг, включаючи віддалений доступ до світових наукометричних баз</p> <p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7. ЕГ вважає недоліком, що не позначається безпосередньо на набутті здобувачам компетентностей, не порушує нормативну базу й не ускладнює суттєво одержання освітніх послуг, – вирішення конфліктних ситуацій на основі надмірно загальних правил, у яких учасники освітнього процесу насилу орієнтуються, а також відсутність можливості анонімного повідомлення про факти корупції, попри те що вона передбачена Антикорупційною Програмою КНУ імені Тараса Шевченка. ЕГ рекомендує Постійній комісії Вченої ради з питань етики протягом 2024/2025 н.р. створити канал для анонімного звернення здобувачів до адміністрації ЗВО, розглянути можливість безпосереднього залучення до процесу вирішення конфліктних</p>	<p>Дякуємо експертам за високу оцінку ОНП за цим критерієм. У подальшому продовжимо забезпечувати всебічну організаційну та консультативну підтримку здобувачів, максимально ефективно використовувати матеріалі ресурси (в тому числі й бібліотечний фонд та послуги бібліотеки з доступу до видань, що потрапили до наукометричних баз), які має Університет.</p> <p>Щодо порушеного питання про створення анонімного каналу звернень, повідомляємо, що відповідно до Положення про Комісію з Етики, а також Положення про забезпечення дотримання академічної доброчесності у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, анонімні звернення не розглядаються. Також, Понад те – така норма, яка б зобов'язувала установи розглядати анонімні звернення, на законодавчому рівні відсутня в принципі. П роте в Університеті, для забезпечення оперативного реагування на запити здобувачів освіти, а також всіх інших, є онлайн приймальня https://office.knu.ua/. Відділ звернень громадян та юридичних осіб, керівник якого є членом Етичної комісії Університету, регулярно моніторять дану скриню і питання розглядаються відповідними структурними підрозділами.</p> <p>Щодо залучення органів студентського самоврядування, відповідно до ЗУ Про Вищу освіту, аспірант - не належить до категорії студент і не підпадає під дію Статті 40 Студентське самоврядування.</p>

ситуацій ОСС та профспілкових органів.	Проте в Університеті діє Рада молодих вчених Університету, яка має представництво в кожному підрозділі і метою діяльності якої є забезпечення захисту прав та інтересів молодих вчених Університету http://rmm.knu.ua/regulations-rmm/ .
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8. Сильні сторони ОНП з огляду на Критерій 8 включають наявність в ННІФ Асоціації випускників і друзів Інституту; залучення здобувачів до розгляду питань оновлення ОНП на засіданнях кафедри; участь роботодавців як в проектуванні так і перегляді ОНП. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8. Слабкі сторони у контексті Критерію 8 відсутні.</p>	<p>Дякуємо експертам за високу оцінку ОНП за цим критерієм (оцінка А). Вважаємо за необхідне прокоментувати окремі сильні сторони ОНП за цим критерієм. ЗВО систематично дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми. За два роки функціонування ОНП було здійснено сім моніторингових заходів; до проектування та обговорення ОНП систематично залучаються здобувачі, науковці, роботодавці, випускники, рекомендації яких максимально відображені у змісті та структурі ОНП. Крім того, враховується досвід акредитації інших ОНП ННІФ, зокрема за спеціальністю 014 Середня освіта. Високий якість ОНП за цим критерієм зумовлена збалансованою перманентною співпрацею гаранта та розробників ОНП з усіма зацікавленими сторонами освітнього процесу.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9. Не встановлені. Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9. Виявлений ЕГ недолік, що не є суттєвим, полягає в недостатньому розумінні здобувачами змісту окремих положень Порядку вирішення конфліктних ситуацій у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та Етичного кодексу університетської спільноти. Ураховуючи, що Підкритерій 9.1 вимагає наявності чітких і зрозумілих правил щодо прав та обов'язків усіх учасників освітнього процесу, ЕГ рекомендує відповідальним особам ЗВО та кафедри, починаючи із 2024/2025 н.р. інформувати здобувачів про шляхи вирішення конфліктних ситуацій, передбачені НПА університету, наприкінці кожного семестру.</p>	<p>Дякуємо експертам за високу оцінку ОНП за цим критерієм. Водночас просимо ГЕР вважати за сильну сторону ОНП інформативність сайту програми (https://philology.knu.ua/nauka/aspirantura/osvitno-naukovi-prohramy/011-teor-metod-navch-mov-lit/), де подаються відомості про проектну групу, розміщений чинний опис ОНП та проект Опису 2024 року, посилання на електронну адресу та гугл-форму, які забезпечують комунікацію розробників з усіма учасниками освітнього процесу; навчальний план, робочі програми дисциплін, анотації до дисциплін, дані усіх моніторингов ОНП; перелік наукових фахових видань України, які спеціалізуються на методиці навчання мов і літератур, посилання на інформаційні ресурси та нормативні документи, які оптимізують процес написання та підготовки до захисту дисертацій, також розміщений перелік наукових конференцій, де здобувачі можуть апробувати результати дослідження, інші матеріали, які покликані допомагати аспірантам у підготовці та захисту дисертації. Рекомендацію щодо своєчасного інформування здобувачів (кафедрою та відповідальними особами) про шляхи вирішення конфліктних ситуацій, передбачені НПА університету буде враховано.</p>
<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 10. Дотримання академічної доброчесності в науковій діяльності наукових керівників та аспірантів врегульовані рядом положень КНУ імені Тараса Шевченка, зокрема Положення про організацію освітнього процесу (http://surl.li/sqnlx), Положення про забезпечення</p>	<p>Дякуємо експертам за високу оцінку ОНП за цим критерієм. У перспективі Університет продовжить практику всілякого запобігання академічній недоброчесності. До керування дисертаційними роботами аспірантів долучаються фахівці найвищого фахового рівня – учені, визнані в Україні та за кордоном, мають високу наукову репутацію та</p>

<p>дотримання академічної доброчесності у Київському Сторінка 27 національному університеті імені Тараса Шевченка (http://surl.li/srnt), та Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату (http://surl.li/srntny). Порядок перевірки наукових матеріалів, що видаються під грифом КНУ, також визначений у цих положеннях. Аспіранти та наукові керівники беруть участь у кафедральних та загально-університетських семінарах, що присвячені питанням академічної доброчесності (Зустріч 3, 4, 7). В Університеті використовується програмне забезпечення Unichek (http://surl.li/srtpu). Також у КНУ імені Тараса Шевченка функціонує Центр антиплагіату (http://surl.li/srtqb). На виконання норм Закону України «Про вищу освіту», Положенням про організацію освітнього процесу у КНУТШ передбачено відповідальність за порушення академічної доброчесності у виді: «відмови у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання; позбавлення наукового ступеня чи вченого звання, позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади». Положенням про наукового керівника (консультанта) здобувачів ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (https://senate.knu.ua/?p=2620) передбачено розгляд питання про заміну наукового керівника «у разі прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів; притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності згідно з процедурою, встановленою нормативними актами в Університеті, та вимогами чинного законодавства». Водночас, серед обставин, що виключають здійснення наукового керівництва згадується лише конфлікт інтересів. Тож, ЕГ доходить висновку, що в локальних НПА Університету відсутня пряма заборона здійснення наукового керівництва НПП, які допустили академічну недоброчесність, що впливає з положень ч.5 ст. 42 ЗУ «Про освіту», ч. 6 с. 6 ЗУ «Про вищу освіту», Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти затвердженого Наказом МОН від 11 липня 2019 року № 977.; забезпечено можливості долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти. ЗВО системно забезпечує можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів в межах освітньо-наукової програми через надання</p>	<p>академічну доброчесність, є авторами та співавторами наукових статей, монографій (у тому числі й закордонних), підручників та навчальних посібників. Університет продовжить забезпечувати можливості для проведення і апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів в межах освітньо-наукової програми, забезпечувати підтримку аспірантів шляхом проведення регулярних науково-практичних конференцій, наукових семінарів. Університет сприятиме розвитку та функціонуванню наукового журналу категорії Б «Мистецтво лінгводидактики».</p> <p>В свою чергу дякуємо за детальне співставлення внутрішньоуніверситетських нормативних актів з законодавством щодо дотримання норм академічної доброчесності. Погоджуємося, що в Положенні про наукового керівника (консультанта) здобувачів ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка не визначена пряма норма заборони наукового керівництва, ми врахуємо це зауваження. Проте, нам це нам здавалося зайвим - адже в Положенні про наукового керівника (консультанта) здобувачів ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, в Розділі III «Права та обов'язки наукового керівника» пп. 3.5. визначає вимогу дотримання принципів академічної доброчесності; а пп.3.6. визначає, що науковий керівник може бути позбавлений права на наукове керівництво строком на 3 роки за результатами невиконання своїх функцій. Таким чином <i>це питання є врегульованим.</i></p>
---	--

бази для проведення експериментальних досліджень, проведення регулярних науково-практичних конференцій, наукових семінарів, доступ до повнотекстових баз даних, можливість публікувати результати досліджень в науковому журналі категорії В.

Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 10.

Відсутність прямої заборони здійснення наукового керівництва НПП, які допустили академічну недоброчесність, відповідно до положень ч.5 ст. 42 ЗУ «Про освіту», ч. 6 ст. 6 ЗУ «Про вищу освіту», Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти затвердженого Наказом МОН від 11 липня 2019 року № 977. ЕГ рекомендує відповідальним підрозділам КНУТШ до кінця 2024/2025 н.р. привести Положення про наукового керівника (консультанта) здобувачів ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка у відповідність до Положення про організацію освітнього процесу у КНУТШ, норм законодавства України, які виключають можливість здійснення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності.